

O SARXENTO DETECTIVE

Por: José Taboada García

Era o ano corenta e tres, ano de miseria, de fame, onde escaseaba todo: o pan, o aceite, o azucre, as medicinas,... Era tempo das cartillas de racionamento. Había moita represión do réxime e os cárceres estaban cheos de presos, a maioría, políticos.

Estábase a pagar as consecuencias da guerra. Se a isto lle engadimos o bloqueo ao que nos someteron, a situación volveuse catastrófica.

Nas aldeas do interior, ao ter unha economía de autoconsumo, a situación era un pouco mellor, pois algo para comer tiñan. Nestas aldeas case nunca acontecía nada, salvo unha voda, unha morte, o retorno dalgún emigrado,...

Máis un día aconteceu algo non esperado: un home aparecera morto dun forte golpe que lle deran na cabeza. Isto causou un grande rebumbio no pobo, ao ser o falecido o gaiteiro, home moi querido por todos e ao que non lle coñecían inimigos.

Fixéronse as correspondentes pescudas. Foi a garda civil, o xuíz,... Logo comezouse a investigación, sempre con resultados negativos, por non atopar ningún sospeitoso; o único que se sabía seguro, era que fora un da aldea, pois ao coñecerse todos, e ademais sabían que ese día non se achegara por alí ningún forasteiro.

O encargado da investigación foi o sarxento da garda civil do cuartel do concello. Era un home duns corenta anos, de baixo talle, que levaba bigote de garda civil, bigote largo e revirichado cara a dentro.

Xa pasaran máis de seis meses e sen conseguir nada positivo. Ata agardou ao mes de maio, mes da confesión. Esperou ao cura á saída da misa acompañado de dous garda civís. O cura, cura vello xa, ao velos, escapaba dicindo: Fai moito frío, fai moito frío. Cando era o mes de maio e facía moita calor.

Pasara xa un ano, e todo seguía igual. Recibira xa dúas cartas da Comandancia de Pontevedra sobre ese caso, e iso fíxoo pensar.

Ata que un día mandou a dous gardas civís á aldea, co fin de que escoitaran os veciños que: <Todos os homes, ao día seguinte, ás doce, acudiran ao cuartel>. E así aconteceu; antes xa desa hora, xa estaban alí diante do cuartel.

Os cuarteis desa época eran, en Galiza, todos semellantes. Feitos de pedra de granito e na fachada un rótulo que poñía: “*Casa cuartel de la Guardia Civil*”, e noutro lado: “*Todo por la Patria*”. Tiñan tamén un mastro onde poñer a bandeira.

Antigo cuartel de San Xurxo de Sacos

Este tiña dúas argolas ancoradas na parede, que de enferruxadas que estaban, xa pedían relevo, o mesmo que o mastro de vara de eucalipto que amosaba fendas por todos os lados e a corda que debería xa desaparecer polo paso do tempo. Debido tamén a escaseza, o de: “*Todo por la Patria*”, escribíranlo con cal e brocha gorda sobre a pedra.

Entrando, á esquerda, unha porta que puña: *Comandancia de Puesto*, que era o despacho do sarxento. Había unha mesa grande cun cartafol negro enriba, dous tinteiros, unha pluma e un lapis, unha almofadiña oxidada e media desfeita polos golpes recibidos pola falla de tinta.

Había tamén un cruño que debería poñer: “*Guardia Civil. Comandancia de Puesto n.º:....*” Digo debería porque non puña nada, entre o alento que lle botaba o sarxento pola falla de tinta, se manchaba algo, xa era moito. Un pouco máis adiante, á dereita, unha sala bastante grande que puña: “*Sala de Armas*”. Na parte alta, era a vivenda dos garda civís.

Fora estaban aqueles homes, formando círculos e falando, pisando unha lama que o frío xa xeara e o tímido sol dese mes de xaneiro non era capaz de desxear.

Niso apareceu na porta o sarxento acompañado de dous garda civís, armados con fusís mauser e ao cinto unha pistola do nove longo. O sarxento sinalou a un e díxolle: - Pasa dentro.

Soaron dous disparos de fusil. Logo volveu a saír e mandou pasar a outro, e o mesmo, dous disparos máis. O sarxento xa quedou dentro, ao resto xa os ían mandar pasar os garda civís, e o mesmo.

Os homes que alí estaban esperando a que os chamasen, nin se inmutaban, sobre todo os de vinte e cinco a trinta anos. Moitos xa estiveran na guerra, outros botaran tres anos no servizo militar, e xa viran tanto e pasaran tantas penalidades, que case todo lles daba o mesmo. Os máis novos víanse algo máis preocupados.

Estes homes eran: “*Os homes nunca*”, porque así os educaran. Un home *nunca* chora, un home *nunca* se cansa, un home *nunca* ten fame, un home *nunca* ... Igual era necesario para traballar no campo de sol a sol, para emigrar a América e buscarse a vida,...

Xa pasaran quince e todo igual, ningún saíra e os disparos seguían soando.

O seguinte que mandaron pasar foi o barbeiro. Levárono á sala de armas, sala esperpéntica, dous garda civís cos fusís xa preparados. No chan xacían todos aqueles homes cubertos con mantas do exército, con manchas de sangue e preto dos seus pés, regueiros tamén de abundante sangue.

O barbeiro, ao ver aquilo dixo:

—Non maten máis, que fun eu!!!

O sarxento fixolles un sinal aos garda civís e levárono ao seu despacho para tomarlle declaración. Mentres lle dicían aos que alí xacían:

—Levantádevos e moitas grazas pola vosa colaboración.

Levantáronse eses homes, porque as balas eran de fogueo e o sangue era de dous becerros que o carnicero matara para o día da feira.

Historia baseada nun feito real.

Inauguración do cuartel da Garda Civil de Codeseda no 1948 con asistencia de autoridades civís e militares.